

1. 40-letno davka prosto 5 1/2%no državno posojilo, enako dosedanjim posojilom, le da se bodo posojila na nove obveznice, ki jih je dobivali v kosih po 100, 200, 1000, 2000, 10.000 in 20.000 K, na podlagi izžrebanj povračevalo v letih 1922 do 1956, pri čemur se bo izplačevalo za izžrebane obveznice celo podpisano vrednost, medtem ko znaša subskripcijska cena le 93 od sto. Ali

2. davka proste, istotako 5 1/2%ne zakladnice, ki se jih bo 1. junija 1923 povračevalo po polni imenovani vrednosti, dočim je določena subskripcijska cena s 95 50 od sto. Te zakladnice bo dobivali v komadih po 1000, 5000, 10.000 in 50.000 K.

Ker subskripcijska mesta ne jemljejo polodototne provizije, veljajo papirji novega vojnega posojila celo le 92 K 50 v oziroma 95 K za 100 K imenske vrednosti.

Pri obeh papirjih so 5 1/2%ne obresti naknadno plačljive v pololetnih obrokih.

Podpisovanje se bode pričelo v ponedeljek, dne 17. aprila 1916 in končalo v ponedeljek, dne 15. maja 1916, ob 12. uri popoldne.

Priglasenje se lahko izvrši pri vseh poštnih uradih, davkarjih, bankah in hranilnicah in se tam dobivajo tudi vsa natančnejša pojasnila.

Pri poštni hranilnici ustanovljena rentna hranilnica omogoča z deleži po 75, 50 in 25 K tudi manj imovitim nabavo in jim nudi možnost, da lahko svoje deleže takoj zopet zamenjajo v gotovino, če bi bili v teku prihodnjih 40 let prisiljeni načeti svoje prihranke. Prodaja vseh papirjev je tudi med časom njihovega teka po vseh denarnih zavodih vsakomur mogoča.

Kakor pri prejšnjih posojilih dovoljujeta avstro-ogrška banka in vojnoposojilna blagajna v svrhu nabave vojnega posojila pod zelo ugodnimi pogoji posojila na vrednostne papirje, slednja blagajna tudi na zemljiškoknjižne tirjatve.

Oziral se je torej na vse zahteve in vsak, bogati in ubožni, lahko podpiše po svojem okusu in premoženju.

Kdor ima prihranke, naj jih da z zaupanjem domovini in kdor je vsled vojske dobro zaslužil, ima sveto dolžnost, da ne skrrije svojega dobička, temveč ga zopet vrne v krožni tok moči celote, iz katere ga je pridobil. Zato

podpiši vsak 4. vojno posojilo!

Čim večji, čim bolj zmage gotov bo njegov izid, tem jača bo sila naših junaških vojsk, tem večja bo malodušnost naših sovražnikov.

Mi, ki smo ostali doma, moramo bojevati boj, ki nam bližje prinese vesel mir in vsakdo naj skrbi po svojih močeh, da bo zmaga. Mogočno vzplameta zmaga, na daleč okoli vidno znamenje naše moči.

Vsako podpisovanje pomeni udarec na sovraga, vsaka krona, posojena domovini, kamen k varujočemu jezcu.

Posojena: kajti ona vrne in se zahvali za bogatimi obrestmi za to, kar vi danes date, da se brusi meč, s katerim Vas brani in čuva. Zato

podpišite 4. vojno posojilo!

Gradec, dne 15. aprila 1916

Ces. kr. namestnik:

CLARY m. p.

Stroški svetovne vojne.

V Kodanju so ustanovili posebno »Družno za študij socijalnih posledic vojne«, ki je nedavno izdala prvi sad svojega delovanja, razpravo o vojnih stroških. Ta razprava je posebno zanimiva radi tega, ker se ni omejila le na izračunavanje vojnih izdatkov posameznih držav za 1. in 2. vojno leto, temveč je skušala tudi pojasniti razmerje med vojnimi stroški in narodnim premoženjem, izvozom in uvozom ter državnim gospodarstvom vojujočih se držav. Tu gre seveda le za aproksimativne cene in razmerje med vojnimi stroški ter dejanskim gospodarskim položajem posameznih držav za sedaj, ko se je spremenilo in prevrglo celo gospodarsko življenje bojujočih se narodov, sploh se ne da niti približno pravilno izraziti. Znana gospodarska revija »Der österreichische Volkswart«, iz katere posnemamo vsebino danske publikacije, povdarja, da je razprava kodanjske družbe sicer jako objektivna in da so n. pr. njene navedbe

glede avstrijskih vojnih stroškov morda celo premerne, da pa je izračunano razmerje med našimi vojnimi stroški in našimi narodnimi dohodki, oziroma našim narodnim premoženjem, mnogo preneugodno. Avstrijsko narodno gospodarstvo se je od nekaj tudi od nas samih podcenjevalo in šele tekomo vojne smo spoznali, kako močna je gospodarsko naša monarhija.

Vojne stroške je izračunala kodanjska družba tako-le: (prva številka velja za prvo, druga za drugo vojno leto, kćnčna vsota »torej za dve leti, pri čemur so seveda stroški drugega leta računani aproksimativno; računano je vse v milijonih mark):

Belgija 240 + — = 240; Belgijska kontribuc. 985 + 385 = 1370; Bolgarija 100 + 500 = 600; Nemčija 17.700 + 28.900 = 46.600; Anglija 14.200 + 36.500 = 50.700; Francija 12.800 + 19.200 = 32.000; Italija 3200 + 5760 = 8960; Avstrija 10.200 + 12.750 = 22.950; Rusija 15.000 + 28.000 = 43.000; Srbija 560 + 560 = 1120; Turcija 760 + 920 = 1680; in prvem letu so znašali vojni stroški vseh vojujočih se držav 75.745 milijonov mark, v drugem pa bodo znašali 133.475 milijonov. Stroški do 1. januarja 1916 so znašali 128.805 milijonov mark.

Razmerje teh dveletnih vojnih stroškov napram narodnemu dohodku in narodnemu premoženju je izračunano seveda na podlagi starejših podatkov, ki ne upoštevajo sprememb, katere je povzročila vojna. Narodni dohodki Nemčije so znašali pred vojno na leto (v milijonih mark) 40.000, narodno premoženje se je cenilo na 300.000, izvoz na 10.100, uvoz pa na 10.800. Respektivne številke za ostale države so: Avstrija 12.750, 107.100, 2420, 2975; Anglija 44.000, 300.000, 10.700, 13.440; Francija 19.200, 233.600, 5.700, 6.800; za Rusijo so navedeni le podatki o izvozu in uvozu; prvi je znašal 3110, drugi 2600. Procentualno razmerje dveletnih vojnih stroškov k narodnemu dohodku, oziroma narodnemu premoženju, izvozu je torej za Nemčijo 116, 16, 461.432. Nemčija je torej izdala dosedaj za vojno za 16%, več, kakor znaša njen letni narodni dohodek, »zapravila« je v vojni 19%, celega svojega narodnega premoženja, izdala je za bojna sredstva skoro 5 krat toliko, kolikor letno izvažala in skoro 4-krat toliko, kakor znaša vrednost njenega letnega uvoza. Respektivne procentualne številke so: za Avstrijo 180, 21, 947, 771; za Anglijo 112, 17, 475, 377; za Francijo 110, 14, 562, 446; za Italijo 111, 14, 453, 312; za Rusijo ni mogoče dognati razmerja napram narodnemu dohodku in premoženju, procentualno razmerje napram izvozu je 1385, napram uvozu pa 1611.

Vojna posojila. Do 1. januarja 1916 najeta vojna posojila vojujočih se držav so dosegla že ogromno vsoto nad 120 milijard. Od te vsote odpade na Nemčijo 28.350 milijonov mark, na Avstrijo 14.300 milijonov mark, na Rusijo 20.700 milijonov mark, na Francijo 24.000, Italijo 4050, Srbijo 800, Turčijo 660, Bolgarijo 284 in na Belgijo 240 milijonov mark. Državni dolg vseh teh držav, ki je znašal pred vojno 98.236 milijonov mark, se je do 1. januarja 1916 že več kakor podvojil in bo, aproksimativno računano, s 1. avgustom 1916 več kot trikrat večji, kakor je bil pred izbruhom vojne, znašal bo namreč (ne vpoštevati Belgijo in Turčijo) 286.310 milijonov mark. Na tej vsoti participirajo posamezne države tako-le (številke v oklepajih navajajo državni dolg pred vojno): Nemčija (5000) 28.350, Anglija (14.140) 58.000, Francija (26.300) 58.300, Avstrija (15.300) 37.100, Rusija (19.000) 61.700, Italija (11.600) 18.850, Srbija (736) 1840, Bolgarija (960) 1520. — Samo za obresti od tega ogromnega bremena bodo plačevali prizadete države v bodoče 12.174 milijonov kron ali z drugimi besedami, vsak prebivalec bo moral plačevati, za obrestovanje državnega dolga v bodoče na leto na Nemškem 18,5 marke, na Aegleškem 56 mark, na Francoskem 79,7, v Italiji 19, v Avstriji 41, na Ruskem 16,7, v Srbiji 22, v Bolgariji pa 19 mark. Seveda velja to-le za državni dolg, ki naraste do 1. avgusta 1916. Ker ni mnogo upanja, da bi se vojna končala že do 1. avgusta, bodo torej predstoječe številke že znatno narasle. — K stroškom sedanje vojne pa je prišteti gotovo tudi izdatke neutralnih priprav za vojne pripravke, ki znašajo tudi že mnogo nad 1000 milijonov mark.

Kdor bi bil pred vojno izračunal take vsote kot vojne stroške in pri tem še trdil, da bo gospodarstvo evropskih narodov preneslo vsa ta grandiozna bremena, bi se bil najbrž izpostavil splošnemu zasmešanju. Vojna je bila tudi v tem oziru velika učiteljica in preizkuševalka. Narodno gospodarstvo evropskih držav se je pokazalo kot silno trdno in s posebnim zadovoljstvom lahko beležimo, da je naša monarhija tudi v gospodarskem oziru ogoteno preizkušnjo svetovne vojne srečno in uspešno prestala.

Razno.

Živinski in svinjski sejmi v Ptuj se vršijo, kakor smo to že v zadnji številki poročali, z opet v navadnem redu, kakor je bilo to pred izbruhom kužne bolezni na goboh in parkljih. Glede živinskih cen je treba omeniti, da so bile od mesta nastavljene cene od c. kr. namestnije razveljavljene in da veljajo tedaj stare, od c. k. namestnije potrjene cene. Te cene se morajo seveda strogo držati, ker bi v slučaju prekoračenja cen bila kaznovana prodajalec in kupec. Opozarjamo živinorejce in svinjerejce, da naj ptujске sejme prav živahno posetujejo, ker

jim nudijo ti sejmi vse potrebne ugodnosti in je vedno dovolj dobrih kupcev!

Zopetno splošno prebiranje letnikov 1897 do vštrevši 1866.

Predsedstvo ministerskega sveta naznanja: Da se stalnost dodatka perijodičnih nadomestil za armado na bojišču že sedaj tudi za poznejše roke zagotovi, se bode po neki tekem prihodnjih dnij razglašeni odredbi črnovojniške obvezance rojstnih letnikov 1897 do vštrevši 1866 k zopetnem prebiranju vpoklicalo. K temu prebiranju bodejo morali priti — razven onih, ki se jih bode v razglasu izrečno imenovalo kot izjeme — vsi v omenjenih letnikih rojeni črnovojniški obvezanci (avstrijski in ogrski državljani ter tudi oni, ki ne morejo dokazati inczemsko državljanstvo) in bosno-hercogovinski za službo obvezani v evidenci rezerve, brez ozira na to, ali so bili že doslej dolžni priti k prebiranju ali pa ako so svoji prebiralni dolžnosti zadostili. — Prebiranje se bode vršilo v času od 22. maja na 29. julija. Pričakovati pa ni vpoklica za službo izbranih pred zaključjem glavnega žetnega dela. — Drugemu pozivu pripadajoči se bodejo po namenih vojaške naprave tudi tokrat — kakor je bilo to večinoma ob priliki prvega prebiranja teh rojstnih letnikov — do nadaljnjega samo v zaledju in v etapnih prostorih v nadomestitev mlajših za fronto zmornih elementov porabilo.

Čudno ravnanje. C. in k. štacijsko komando v Ptuj u naznanilo je pisмено mestnemu uradu, da so ob priliki razprodaje oljkinih vejic na preteklo nedeljo vsi ptujski trgovci s hvalevredno požrtvovalnostjo to patriotično delo prevzeli. Edino manufakturni trgovec Jožef Fauland v Ptuj (Ungartorgasse) je to odklonil in ni hotel v prid vojne oskrbe oljk prodajati. To postopanje se samo označuje in pač ni treba nobenega nadaljnjega komentarja.

Dunajska policija je prepovedala nošenje oficirskih uniform avstro-ogrskih in zavezniških armad po otrokih in javnih prostorih. Ta prepoved se nam zdi prav umestna. Tudi v naših krajih se vidi to bedasto šego, po kateri se otroke oblači kakor opice. Vojaška suknja pač ni otroška igrača!

4. vojno posojilo. Občinska šparkasa v Mariboru je podpisala za 4. vojno posojilo za se in za svoje vložnike tri milijone kron. — Kot eden prvih bilježnikov pri mariborski filijalki štajerske eskomptne banke se je oglašil zopet veleposesnik Vinzenz Bachler na gradu Rače s svoto 100.000 kron.

Oljke za naše junake. V Ptuj, pa tudi v drugih mestih na Štajerskem se je preteklo nedeljo javno prodajalo oljčne vejice. Čisti dobiček iz te razprodaje je določen v vojno oskrbovalne namene. Ljudje so te vejice, ki so došle iz ožjega vojnega okrožja tako rekoč od Sočine fronte, prav radi kupovali in se je lep dobiček v plemeniti namen skupaj spravil.

Prepoved barvanih velikonočnih jajcev. C. k. namestništvo naznanja, da je velikonočno barvanje jajc (pirihov) in razprodaja takih jajc po vsem Štajerskem prepovedano. Ta prepoved se raztegne tudi na zasebna gospodarstva.

Učitelstvo na Češkem in vojna. Listi poročajo: Uradno je na Češkem kot padlih poročanih: 217 nemških in 157 čeških učiteljev. Odlikovanih je bilo nemških učiteljev 180, čeških 34, skupno 214. Glasom zadnjega ljudskega štetja imela je kraljevina Češka okoli 61% češkega in 39% nemškega prebivalstva.

674 procentov dobička. V letnem poročilu Rothschildovega kreditnega zavoda se čita glede brnske usnjarske fabrike (akc. dr.) Grünfeld, da je zamogla izgubo prejšnjih let kriti in za 1915 dividendo od 15% določiti. Še boljše je šlo temešvarski fabriki čevelj Turul, ki razdeli dividendo 65%! Naravnost čudežen pa je dobiček, ki ga je dosegla fabrika usnja (akc. dr.) Höfler v Fünfkirchenu, ki je pred vojno tako slabo stala, da je z izgubami delala in je morala svoj akcijski kapital od milijona na 673.000 K znižati. Ona zaključuje obračun za tekočo upravno leto s čistim dobič-